

“Hildegarda és una figura apassionant i volem que s’escolti la seva música”

Dil, 9/06/2014 per Catalunya Religió

(Laura Mor -CR) Per primera vegada a Catalunya, les virtuts dialogaran amb el diable aquest dimecres a l'església de Santa Anna de Barcelona. Serà l'[estrena](#) de l'*Ordo Virtutum* de Hildegarda de Bingen, que la coral Ardit Ensemble interpretarà després d'haver treballat fort per descobrir la intenció del cant medieval, per perfeccionar la interpretació i per oferir una obra rica en recursos escènics que apropin la compositora més prolífica de l'Edat Mitjana.

Segons una de les coordinadores del [projecte](#), **Georgina Rabassó**, es tracta d'una obra molt completa: “És una peça cantada amb representació teatral; hi ha atrezzo i moviment escènic”. El grup ha contrastat les partitures contemporànies amb el '*Riesenkodex*' o 'Gran còdex'. És el manuscrit més antic amb el text i la música de l'*Ordo Virtutum*, compostos per Hieldegarda de Bingen a finals del segle XII, i que es conserva a la biblioteca alemanya de Landesbibliothek Wiesbade. Segons explica Rabassó, als anys seixanta se'n va fer una notació vaticana, més fidel a l'original, que no coincideix amb la notació clàssica, i reconeix que “llegir aquest tipus de notació ha requerit un temps d'aprenentatge”.

Hildegarda és “la compositora d'autoria coneguda que té més peces musicals de l'Edat Mitjana”. Tota una figura polifacètica amb un pensament molt ric. Segons Georgina, “se'n coneixen epistolaris molt interessats amb papes, emperadors, monjos i monges, abadeses... Fins i tot té una obra de medicina!”. I d'acord amb el que està documentat, Hildegarda és l'única dona de la seva època que va fer prèdiques públiques en una catedral. “És una figura apassionant i volem que se la conegui més i que s'escolti la seva música”, conclou Rabassó.

Les virtuts dialoguen amb el diable

“Partim de moltes hores de recerca i ara, que hem digerit la investigació, volem fer-la pròxima a la gent”, diu Georgina Rabassó. Amb aquesta finalitat han

incorporat la figura d'una narradora que justifica l'argument de l'obra i explica el personatge i el pensament de Hildegarda de Bingen. El públic que assisteixi a l'espectacle comptarà també amb un llibret amb la traducció de l'original llatí en català, castellà, anglès i alemany.

L'obra és una peça musicalment amena i propera al públic; una proximitat que també trobem en el missatge filosòfic de fons: "L'Ordo Virtutum avui ens interpel·la perquè parla d'una ànima, i tots en tenim una; també parla dels dubtes, dels desitjos, de les esperances. És un camí de perfeccionament personal i un camí de virtuts, que suposen un esforç".

Aquest camí l'abadessa benedictina Hildegarda de Bingen el va imaginar com un diàleg entre el diable i les virtuts, en llenguatge poètic. "En l'obra es llegeixen diferents nivells lingüístics o discursius, amb forta una visió intel·lectual i teològica", diu Rabassó, que també explica l'originalitat en la figura del diable: "Aquest 'diabolus' no té res a veure amb la típica figura del diable dels pastorets. En comptes de mostrar vicis com la luxúria, més aviat s'apel·la a temptacions com la supèrbia".

Santa Anna

Tant el claretjà **Ignasi Ricart** com mossèn **Peio Sànchez** es van entusiasmar des del primer moment en què es va fer la proposta de representar la peça a la parròquia de Santa Anna. I "el seu entusiasme ens va contagiar. Han estat molt generosos i la col·laboració ha resultat molt fructífera", assegura Rabassó. Part de la recaptació de l'espectacle serà destinada a Càritas.

L'Església de Santa Anna és una construcció del segle XII-XIII i té unes dimensions molt apropiades per a l'obra. A més, el grup agraeix també el "llenguatge femení" present en l'altar.

Formació del grup

El grup va viatjar a París per rebre un curs de formació intensiu de la mà de Catherine Schroeder. Al Centre de Música Medieval de París van aprendre a interpretar la compositora d'una determinada manera, tant pel que fa a la tècnica, com per l'esperit amb què cantar. En aquest sentit, Rabassó diu que és una obra exigent, que demana "buidar-se de l'ego i deixar que la música ens traspassi".

Georgina està fent la tesi sobre la cosmologia en Hildegarda i aquesta investigació ha enriquit sens dubte la carpeta documental del grup. De fet, *Ordo Virtutum* és un projecte amb seu a Catalunya però que s'ha mogut per tot arreu. La coral ha fet estades de recerca a Alemanya, a Itàlia, a França i als Estats Units... Ha estat un projecte molt discutit, que ha comptat amb assessors acadèmics i musicals especialistes en Hildegarda de Bingen, com **Rosa Rius Gatell** (UB), **Catherine Schroeder** (Centre de Musique Médiévale de París), Michela Pereira (Universit  degli Studi di Siena), **Margot Fassler** (University of Notre Dame) i **Beverly M. Kienzle** (Harvard University).

L'estructura horitzontal del grup

Ardit Ensemble va oferir el seu primer concert el 2012, en motiu del [I Congrés Internacional de Medievalistes Predoctorals](#), a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona. Actualment el grup el formen deu medievalistes que fan

recerca i difusió interdisciplinària en cultura medieval, i comparteixen el gust per la docència, la música i el cant medieval.

“No hi ha hagut la figura de direcció i el grup de cantaires que executaven la peça. Sinó que hem treballat amb una dinàmica molt orgànica que també és interessant d’aplicar a d’altres camps”, ha dit Gerogina Rabassó, que coordina el projecte junt amb Laura de Castellet. El funcionament horitzontal del grup ha fet que cadascú s’hagi especialitzat en alguna tasca: **Eulàlia Vernet** i **Mariona Vernet** han aportat els seus coneixements filològics per cantar el text llatí i per posar-hi la pronunciació germànica; **Jordi Casals** ha exercit en molts moments la direcció musical; **Pau Castell** ha col·laborat en la direcció escènica; **Laura de Castellet** ha elaborat elements d'attrezzo; **Carme Muntaner** s'ha encarregat de la difusió i la gestió de les entrades; **Marta Sancho** ha estat una coach musical i **Araceli Rosillo**, una coach espiritual; i **Georgina Rabassó** s’ha encarregat de la recerca prèvia i ha donat forma a la idea original.